स्थानीय राजपत्र

बेथानचोक गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

बेथानचोक, काभ्रे २०७५ माघ ३ गते, २०७५ साल

भाग २

बेथानचोक गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोकको

सूचना

बेथानचोक गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

बेथानचोक गाउँपालिकाको विपद उद्दार तथा राहत वितरण कार्यविधि - २०७५

बेथानचोक गाउँपालिकाको विपद उद्दार तथा राहत वितरण कार्यविधि - २०७५

कार्यपालिकाबाट पारित मिति : २०७५।१०।०३

प्रस्तावना : प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपदबाट गरिव तथा सिमान्तकृत समुदायका व्यक्ति वा निजको परिवारको मानवीय क्षति बाहेक घरवास वा खेतवारी नष्ट भएमा वा क्षती भएमा, पशुधन, गोठ वा पशुपालन गर्न निर्माण गरिएको संरचना, कृषि बाली र सोको संरचना नष्ट वा क्षती भएमा उक्त क्षतिलाई राहत उपलब्ध गराउने उद्देश्यले *बेथानचोक गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५ को दफा ४* ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बेथानचोक गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद -१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस कार्यविधिको नाम "बेथानचोक गाउँपालिकाको विपद उद्दार तथा राहत वितरण कार्यविधी २०७५" रहेको छ ।

२. यो कार्यविधी बेथानचोक गाउपालिका स्थानीय सरकारबाट स्वीकृत भै प्रमाणीकरण भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

३. यो कार्यविधी बेथानचोक गाउँपालिका भित्र लागु हुनेछ ।

४. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधीमाः

(क) "ऐन" भन्नाले गाउँपालिकाको विपद जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन लाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) "कार्यक्रम" भन्नाले विपदबाट भएको क्षतीको राहत स्वरुप गाउपालिका गरिव र सिमान्तकृत समुदायका व्यक्ति वा परिवारलाई वितरण गरिने राहत कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ग) "कृषिवाली" भन्नाले अन्नबाली, तरकारी वा फलफुल खेती समेतलाई जनाउछ ।

(घ) “गरिब” भन्नाले नेपाल सरकारको निश्चित मापदण्ड अन्तर्गत समय समयमा तोकेको राष्ट्रिय वा क्षेत्रगत गरिविको रेखामुनी रहेका शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता मानव विकास सुचांकहरुको आधारमा पिछडिएका र निश्चित लिंग तथा सामाजिक समुहका आधारमा राष्ट्रिय विकास प्रकृयाको मुल प्रवाहमा समावेश हुन नसकेका स्थानीय तह वडाले गरिवीको सिफारिस गरेका व्यक्ति वा समुहलाई सम्भन्नु पर्छ। यो शब्दले नेपाल सरकारले गरिवि परिचय पत्र वितरण गरेको अवस्थामा सो परिचय पत्र प्राप्त परिवारको सदस्यलाई समेत जनाउदछ ।

(ङ) “गैर प्राकृतिक विपद” भन्नाले महामारी, अनिकाल, कीट वा शुष्म जिवाणु, आतङक पशु वा चराचुरुङगीकमा हुने फ्लु, प्याण्डयामिक फ्लु, सर्पदंस, जनावर आतंक, खानी, हवाई सडक जल वा औधोगिक दुर्घटना, आगलागी, विशाक्त ग्यास रसायन वा विकिरण चुहावट, ग्यास विस्फोटन, विषाक्त खाध्य सेवन वातावरणिय प्रदुशण वा वन विनास वा भौगोलिक संरचनाको क्षेती वा यस्तै अन्य प्राकृतिकको विपदलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

(च) “पशुधन” भन्नाले कृषकले पालेको पशु पन्छी वा माछा समेतलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

(छ) “प्राकृतिक विपद” भन्नाले हिमपात ,असिना, हिम पहिरो, हिमताल विस्पोटन ,अतिवृष्टि अनावृष्टी, बाढि पहिरो तथा भु-स्खलन ,डुवान ,खडेरी, आधिँहुरी, बतास, सित लहर ,तातो हावाको लहर, चट्याङ, भुकम्प आगलागी ,ज्वालामुखी विस्पोट वा यस्तै अन्य प्राकृतिक विपदबाट उत्पन्न जुनसुकै विपद सम्भन्नु पर्दछ। यो शब्दले जलवायु परिवर्तनको प्रभावले सृजना भएको विपदलाई समेत सम्भन्नु पर्दछ ।

(ज) “गाउँपालिका विपद व्यवस्थापन समिति” भन्नाले ऐनबमाजिम गठन भएको गाउँपालिकास्तरीय समितिलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

(झ) “वडास्तरी विपद व्यवस्थापन समिति” भन्नाले ऐनबमाजिम गठन भएको वडास्तरीय समितिलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

(ञ) "विपद" भन्नाले प्रकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपदबाट सृजना भएको अवस्थालाई सम्भनुपर्दछ ।

(ट) "गाउँपालिका" भन्नाले बेथानचोक गाउँपालिकालाई सम्भनु पर्दछ ।

(ठ) "समिति" भन्नाले यसै कार्यविधीको दफा ७ बमोजिमको राहत सिफारिस समितिलाई सम्भनु पर्दछ ।

(ड) "सिमान्तकृत समुदाय" भन्नाले दलित र पिछडिएको अल्पसंख्यक जनजाति समुदायलाई सम्भनु पर्दछ र सो शब्दले अपांगता भएका व्यक्तिलाई समेत जनाउदछ ।

(ढ) "स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति" भन्नाले ऐनको दफा १७ बमोजिमको समितिलाई सम्भनु पर्दछ ।

(ण) "स्थानीय तह" भन्नाले बेथानचोक गाउँपालिकालाई सम्भनु पर्दछ ।

(त) "कोष" भन्नाले विपद् उद्दार तथा राहत कोष सम्भनु पर्दछ ।

(थ) "राहत" भन्नाले प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद्बाट क्षति पुग्न जाने परिवारलाई दिइने नगद तथा अन्य राहत सामग्री सम्भनुपर्दछ ।

(द) "राहत सामग्री" भन्नाले नगद राहत बाहेक तारजाली, ग्याबिन जाली, त्रिपाल, जस्तापाता, खाद्य पदार्थ वा यस्तै अन्य प्रकोपबाट सुरक्षा वा रोकथामका लागि प्रयोग हुने वस्तु सम्भनुपर्दछ ।

परिच्छेद-२
विपद् उद्दार तथा राहत कोषको व्यवस्था

५. विपद् उद्दार तथा राहतको लागि गाउँपालिका अन्तर्गत एक कोष रहने छ । जसमा गाउँसभाबाट विनियोजित रकम लगायत अन्य संघसंस्थाबाट प्राप्त विपद् उद्दार तथा राहत बापतको रकम जम्मा गरिने छ ।

६. कोषको रकम प्रकोप पीडित परिवार लाई नगद राहत तथा राहत सामाग्री वितरण गर्न खर्च गरिने छ ।

परिच्छेद -३
विपदबाट हुने क्षतीको किसिम र प्रदान गरिने राहत

७. **विपदबाट हुने क्षती** : (१) विपदबाट भएको देहायका क्षतीलाई यस कार्यविधी बमोजिम राहत प्रदान गरिनेछ ।

(क) विपदको घटनाबाट मानिसको मृत्यु, घरवासको पुर्ण नष्ट भएको वा पुर्ण नष्ट नभए पनि सम्भावित खतराबाट जोगिन अन्यत्र सर्नु पर्ने वा विस्तापित भई सुरक्षित स्थानमा नयाँ आश्रयस्थल निर्माण गर्नु पर्ने भएमा ,

(ख) कृषिबाली नष्ट वा क्षती भएमा,

(ग) कृषिवाली सम्बन्धी कुनै संरचना वा कुनै मेशनरी सामान नष्ट वा क्षती भएमा ।

(घ) पशुधन भएमा ,

(ङ) पशुपंक्षीको गोठ ,खोर वा माछा पोखरी वा पशुपंक्षी पाल्न निर्माण गरिएको अन्य कुनै संरचना वा मेशिनरी सामान नष्ट वा क्षती भएमा ।

(च) उब्जाउ हुने खेतबारी नष्ट वा क्षती भएमा ।

८. **राहत रकम** : (१) विपदको घटनाबाट मानिसको मृत्यु भएको वा घरवासको पुर्ण नष्ट भएको भए वा पुर्ण नष्ट नभए पनि सम्भावित खतराबाट जोगिन अन्यत्र सार्नु पर्ने वा विस्तापित भइ सुरक्षीत स्थानमा नयाँ आश्रयस्थल निर्माण गर्नु पर्ने भएमा प्राविधिक मुल्यांकन बमोजिम प्रति परिवार बढिमा रु २५,०००।- (पच्चिस हजार) राहत प्रदान गरिनेछ ।

(२) पशुधन वा कृषिवाली क्षती भएमा देहाय बमोजिम राहत प्रदान गरिनेछ :

(क) वयस्क भैसी , उन्नत जातको गाई वा जोत्ने गोरुको क्षती भएमा सम्वन्धित प्राविधिकको मुल्यांकन बमोजिम बढिमा रु ५,०००।-(पाँच हजार) सम्म र पशुको संख्या एक भन्दा वढी भएमा जतिसुकै भए पनि प्रविधिक मुल्यांकन बमोजिम वढीमा रु १०,०००।- (दश हजार) सम्म ।

(ख) स्थानीय जातको गाई, पाडा पाडी, उन्नत जातको बाच्छा बाच्छी र अन्य पशुको क्षती भएकोमा सम्बन्धीत प्राविधिकको मुल्यांकन बमोजिम बढीमा रु १०,०००।-(दश हजार)सम्म र क्षती भएको पशुको संख्या एक भन्दा बढी भएमा जतिसुकै भए पनि प्रविधिक मुल्यांकन बमोजिम बढीमा रु २०,०००।- (विस हजार) सम्म ।

(ग) क्षती भएको पशुपंक्षीको गोठ तथा खोर र माछा पोखरी वा अन्य संरचनाको सम्बन्धमा सम्बन्धीत प्राविधिकको मुल्यांकन बमोजिम वढीमा रु १०,०००।-(दश हजार) सम्म ,

(घ) माछा सहित माछा पोखरी नष्ट भएको भए प्राविधिकको मुल्यांकन बमोजिम वढीमा रु३०,०००।-(तिस हजार) सम्म ,

(ङ) कृषिबाली नोक्सान भएको भए सम्बन्धित प्राविधिकको मुल्यांकण बमोजिम वढीमा रु ५०,०००।-(पचास हजार) र कृषिबाली सम्बन्धी संरचनाको क्षतीको सम्बन्धमा सम्बन्धित प्राविधिकको मुल्यांकन बमोजिम वढीमा रु १५,०००।-(पन्ध्र हजार) सम्म ,

(३) उब्जाउसिल खेतवारी नष्ट भएको भए नेपाल सरकारले निर्धारण गरे जग्गाको दर बमोजिम बढीमा रु १,००,०००।- (एक लाख) सम्म उपलब्ध गराईनेछ ।

स्पष्टिकरण : प्राविधिक मुल्यांकन भन्नाले कृषिवालीको हकमा कृषि प्रविधिक , पशुधनको हकमा पशु स्वास्थ्य प्राविधिकले गरेको मुल्यांकन र घरवास मेशिनरी औजार वा कृषि तथा पशुपंक्षीको गोठ तथा अन्य संरचनाको हकमा सम्बन्धित स्थानिय तहका प्राविधिकको मुल्यांकनलाई सम्झनु पर्दछ

(४) पशुधन तथा कृषि वालीको विमा गरिएको भए विमा रकम कटाई वाकीँ रकम दिइनेछ ।

परिच्छेद -४
विपद उद्दार तथा राहत वितरण प्रकृया

९. **प्रकोप उद्दार तथा राहत वितरण कार्यक्रम गरिव लक्षित हुने :** (१) यस कार्यविधी बमाजिम संचालित कार्यक्रम बमोजिम वितरण हुने उद्दार तथा राहत गरिव र सिमान्तकृत समुदाय र स्थानीय पिडित व्यक्ति वा निजको परिवारलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(२) गरिव परिचय प्राप्त गरेका वा स्थानीय वडा कार्यालयले गरिवीको सिफारिस गरेका व्यक्ति, स्थानीय पिडित व्यक्ति र सिमान्तकृत समुदायका व्यक्ति वा निजको परिवारले मात्र यस कार्यविधी बमोजिम राहत माग गर्न सक्नेछन ।

१०. **राहत वितरण प्रक्रिया :** (१) यो कार्यविधी बमोजिम संचालन गरिने विपद उद्दार तथा राहत वितरण कार्यक्रम स्थानीय तह ,जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति संग समन्वय गरि पालिकाको वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन विकास समितिले संचालन गर्नेछ ।

(२) राहत माग गर्ने व्यक्तिले अनुसुचि १ मा उल्लेखीत कागजातहरु सहितको निवेदन सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा १ बमोजिम दाखिला हुन आएको निवेदन साथ अनुसुचि १ बमोजिमको पुरा भए नभएको एकिन गरि सम्बन्धित वडा कार्यालयले सम्बन्धित स्थानीय विपद व्यवथापन समितिमा पठाउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा ३ बमोजिम प्राप्त हुन आएका निवेदनहरु स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिले राहत उपलब्ध गराउन सिफारिस सहित सम्बन्धित जिल्लाको कृषि ज्ञान केन्द्र वा भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रमा पठाउनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा ४ बमोजिम प्राप्त हुन आएका निवेदनहरु सम्बन्धित कृषि ज्ञान केन्द्र वा भेटेनरी अस्पताल तथा पशु विज्ञ केन्द्रले स्थलगत जाचबुझ गरि प्राविधिक मुल्यांकन गर्न लगाई अनुसुचि

१ बमोजिमका कागजातहरु पुरा नभएको भए पुरा गर्न लगाई राय सिफारिस सहित मन्त्रालय पठाउनु पर्नेछ ।

११. **राहत सिफारिस समितिः** (१) दफा ६ उपदफा ५ बमोजिम प्राप्त हुन आएका निवेदनहरु जाचबुझ गरि पालिकामा राहत सिफारिस गर्न पालिकामा निम्न बमोजिमका राहत सिफारिस समिति रहनेछ ।

(क) विपद व्यवस्थापनका प्रमुख	संयोजक
(ख) कृषि शाखा प्रमुख	सदस्य
(ग) पशु शाखा प्रमुख	सदस्य
(घ) सम्बन्धित वडा अध्यक्ष वा प्रतिनिधी	सदस्य
(ङ) विपद शाखा कर्मचारी	सदस्य सचिव

(२) उपदफा १ को क,ख, ग र ङ बमोजिमका संयोजक सदस्य र सदस्य सचिव कुनै रिक्त हुन आएमा पालिकाले तोक्नेछ ।

(३) समितिको वैठक आवश्यता अनुसार बस्नेछ ।

(४) उपदफा १ बमोजिम राहत सिफारिस भई आएका पालिकाले माग भएको राहत स्वीकृत गर्नेछ ।

१२. **सिफारिस समितिको काम कर्तव्य र अधिकार** :राहत सिफारिस समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) दफा ६ उपदफा ५ बमोजिम प्राप्त हुन आएका निवेदन उपर जाचबुझ गरि पालिकालाई उपयुक्त राहत सिफारिस गर्ने ।

(ख) विपद घटेको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति र प्रदेशिक विपद व्यवस्थापन समिति संग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(ग) विपद घटेको स्थानको सम्बन्धित वडा प्रतिनिधी संग समन्वय गरि विपद घटेको स्थलको जाँचबुझ गर्न तथा प्रतिवेदन पेश गर्न लगाउने

(घ) आवश्यक परेको खण्डमा विपद घटेको स्थलको निरिक्षण अनुगमन गर्ने

१३. **भुक्तानि विधि :** (क) राहत रकम स्वीकृत भएपछि स्वीकृत रकम निवेदकको बैक खातामा पठाईनेछ ।

(ख) खण्ड क बमोजिम स्वीकृत भए पछि झुट्टा ठहरिएमा रकम रोक्का राखिने तथा सरकारी रकम बाकिँ सरह असुल उपर गरिनेछ ।

१३(क). **राहत सामाग्री :** यस कार्यविधिमा अन्यत्र जेसुकै लेखिएको भएतापनि अनुसार राहत सामग्री वितरणका लागि मात्र देहाय बमोजिम कार्यविधि अपनाइनेछ ।

(क) प्रत्येक वर्ष हुन सक्ने विपद् तथा प्रकोपको पूर्वानुमान गरी गाउँपालिकाले सार्वजनिक खरिद ऐन नियम बमोजिम राहत समाग्रीहरु खरिद गर्नेछ ।

(ख) खरिद गरिएका सामग्रीहरु कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार वडा कार्यालयहरुमा हस्तान्तरण गरिने छ ।

(ग) वडा कार्यालयमा राहत सामग्रीहरुको सुरक्षा तथा अन्य भण्डारणको जिम्मेवारी सम्बन्धित वडा अध्यक्ष तथा सचिवको हुनेछ ।

(घ) वडा कार्यालयले वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बाट निर्णय भए बमोजिम आवश्यक राहत सामग्री सम्बन्धित विपद तथा प्रकोप पीडित परिवारलाई हस्तान्तरण गरी सोको अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।

(ङ) राहत सामग्री वितरण गर्दा देहाय बमोजिमको कुरामा ध्यान दिनुपर्नेछ :

(अ) एकै परिवारलाई राहत रकम र राहत सामग्री दुवै उपलब्ध गराउन नहुने तथा दोहोऱ्याउन नहुने,

(आ) अन्य कुनै संघसंस्थाबाट राहत प्राप्त नगरेको परिवारलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने,

(इ) आर्थिक सामाजिक रुपमा पिछडिएका वर्ग तथा समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने,

(ई) राहत सामग्री वितरण गर्दा प्राविधिक मूल्यांकनका आधारमा दुई किस्तामा वितरण गर्नुपर्ने जसमा

प्रथम किस्ताबापतको सामग्रीको सदुपयोग गरेको अवस्थामा मात्र दोस्रो किस्ता बापतको सामग्री उपलब्ध गराइनु पर्ने,

(उ) राहत सामग्रीको ढुवानी तथा अन्य ज्याला सम्बन्धित राहत प्राप्त गर्ने पक्षले नै व्यहोर्नुपर्नेछ ।

(ऊ) राहत सामग्रीको वितरण तथा उपयोगको सम्बन्धमा सम्बन्धित वडा तथा गाउँपालिकाबाट समयसमयमा अनुगमन गर्नुपर्नेछ ।

(ए) राहत वितरणको सार्वजनिक परीक्षण गर्ने जिम्मेवारी गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको हुनेछ ।

(च) वडा कार्यालयले राहत सामग्रीको वितरण प्रक्रिया, भपाई, मौज्दात, आदिको विवरण समयसमयमा गाउँपालिकालाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१४. अनुगमन गर्नु पर्ने : (१) गाउँपालिकाले यस कार्यविधि बमोजिम उपलब्ध गराएको राहत सम्बन्धमा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा १ बमोजिम गरिने अनुगमनको प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा १ बमोजिम अनुगमन गर्दा वा यस सम्बन्धी कामको शिलसिलामा खटिएको कर्मचारीको दैनिक तथा भ्रमण भत्ता रकम यस कार्यक्रमको बजेटबाट खर्च गरिनेछ ।

१५. बाधा अड्काउ फुकाउ : यस कार्यविधीको कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा गाउँपालिकाको कार्यविधीको भावना र मर्मको प्रतिकूल नहुने गरी थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन यस कार्यविधीलाई संशोधन गर्न सक्नेछ ।

अनुसुचि १

राहत रकम प्राप्त गर्न पेश गर्नु गर्ने प्रमाण

पेश गर्नु पर्ने प्रमाण	पशुधन क्षती भएकोमा	कृषिवाली क्षती भएकोमा	खेतवारी क्षती भएकोमा	संरचना(गोठ, खोर, पोखरी वा अन्य संरचना) को क्षती	मेशिनरी सामाग्री क्षती	घरवार क्षती वा नष्ट भएकोमा
सम्बन्धीत व्यक्तिको निवेदन						
स्थानीय तहको गरिव भएको सिफारिस पत्र /गरिव परिचय पत्र						
स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको सिफारिस पत्र						
सिमान्तकृत समुदायका व्यक्ति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस पत्र						
विपदबाट भएको क्षती देखिने फोटो						
स्थानीय तह वडा कार्यालयको सिफारिस						
पशुस्वास्थ्य प्राविधिकको मुल्यंकन						
कृषि प्रविधिकको मुल्यांकन						
जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा						
नापी नक्सा						
नागरिकताको प्रमाण पत्र						
प्राविधिक मुल्यांकन (स्थानीयतहको प्रविधिक)						
प्राविधिक (भवन कार्यालय) मुल्यांकन						

✓ यो चिन्हले उल्लेखित प्रमाण आवश्यक छ भन्ने जनाउछ ।

आज्ञाले
टेकराज आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत